

ಪರಿಸರ ಅಧ್ಯಯನ - ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಕೋನ

ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಗೆ ಶೂನ್ಯ ಅರಿವಿನೊಂದಿಗೆ (ಖಾಲಿ ಬಳಪ - tabula rasa) ಬರುತ್ತಾರೆಂಬ ವಿಚಾರದಿಂದ ಹೊರಬರಲು ಒಂದು ಸಮಾಜವಾಗಿ ಮತ್ತು ಚಿಂತಕರಾಗಿ ನಾವು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಇದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಎನ್‌ಎಫ್, ಎನ್‌ಇಸಿ ಮತ್ತು ನಿಪುಣ್ ಭಾರತ್ⁱⁱ ಇವುಗಳಂತಹ ವಿವಿಧ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ದಾಖಲೆಗಳು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಸಮನ್ವಯ ಶಿಕ್ಷಣ-ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಸ್ಥಳೀಯ ಪರಿಸರದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಒತ್ತಿಹೇಳುತ್ತವೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಪರಿಸರವು ಯಾವಾಗಲೂ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ದಕ್ಕುವ ಆಧಾರಬಿಂದುವಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಅದೇ ಮುಂದೆ ದೊಡ್ಡ ವಿಷಯ ಅಥವಾ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಅವರಿಗೊಂದು ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಅರ್ಥೈಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಸುಗಮಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಸಹಜ ಪರಿಸರವನ್ನು ನೋಡುವ ಅಭ್ಯಾಸ ಹೊಂದಿದ್ದರೂ, ಅವರಿಗೆ ಪರಿಸರದ ವಿವಿಧ ಅಂಶಗಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯ ಅರಿವನ್ನು ಮೂಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷಣವು ಪ್ರಚೋದನೆಯಾಗಿ ಒದಗಿಬರುವುದಲ್ಲದೆ ಅದರಡೆಗೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪರಿಸರ ಅಧ್ಯಯನದ ಪಾತ್ರವು ಒಂದು ವಿಷಯವಾಗಿ ಮುನ್ನೆಲೆಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. 3ನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗುವ ಈ ವಿಷಯದ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶವು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪರಿಸರದೊಂದಿಗೆ ಮಾನವ ಸಂಬಂಧಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಜ್ಞಾನ, ನೈಸರ್ಗಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಸೇರಿದಂತೆ ತಮ್ಮ ಪರಿಸರದ ಕುರಿತು ಆಳವಾದ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದು. 4 ಹಾಗೂ 5ನೆಯ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ, ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಸಹಜ ಪರಿಸರದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಅರಿಯುವುದರೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ನಿಕಟತಮ ಪರಿಸರದ ಹೊರಾವರಣದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಆಳವಾಗಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಾಗ, ಅರಿವು, ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು, ವಿವಿಧತೆಯನ್ನು ಗೌರವಿಸುವುದು ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳು ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಷಯವು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಹಾಗೂ ಭಾಷಾ ಕಲಿಕೆ ಮತ್ತು ಇದರೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಜೋ-ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಕೌಶಲಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಂತಹ ವಿಶಾಲ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು

ಒಂದು ಸೀಮಿತ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇತರ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಆಗುವಂತೆ, ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಪೂರ್ಣ-ಗೊಳಿಸುವುದೇ ಅಂತಿಮ ಗುರಿ ಎಂಬಂತಾಗಿರುವುದು ದುರದೃಷ್ಟಕರ.

ನಾನು ರಾಜಸ್ಥಾನದ ಬಾರ್ಮೆರ್‌ನಲ್ಲಿ (ಅಜೀಂ ಪ್ರೇಮ್‌ಜಿ ಫೌಂಡೇಷನ್‌ನ) ಸಹಾಯಕನಾಗಿದ್ದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ 4 ಹಾಗೂ 5ನೇ ತರಗತಿಗಳಿಗೆ ಪಾಠ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಹಾಯಕನ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದ್ದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳೆಂದರೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳ ಸ್ವಂತ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ. ಈ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ, ಅಂತರ್-ಶಿಸ್ತಿಯ ಭಾಷಾ ಕಲಿಕೆ ಹಾಗೂ ಪರಿಸರದ ಅರಿವನ್ನು ಒಂದು ಪಠ್ಯಕ್ರಮದ ಭಾಗವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳಿಸಿ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದೆ. ಈ ಲೇಖನವು, ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಪಾಠದ ಯೋಜನೆ (lesson plan), ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವಿಕೆ ಹಾಗೂ ಅದರ ಅನುಭವವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಹಿನ್ನೆಲೆ

ಬಾರ್ಮೆರ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭಾರತದ ಅತೀ ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮರುಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶದ ನಿವಾಸಿಗಳ ಬಾಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲಕರವೆನಿಸುವ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಸೀಮಿತ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿದ್ದು, ನೆರಳು ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಮರಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ನನ್ನ ಪಾಠ ಯೋಜನೆಯು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ 'ಮರಗಳು' ಎಂಬ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಕೇಂದ್ರಿತವಾಗಿತ್ತು ಹಾಗೂ ಮರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಸಂವಾದವನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿ ನಮ್ಮ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಪ್ರಸ್ತುತತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಧ್ಯೇಯವಾಗಿದ್ದಿತು. ಮಕ್ಕಳು ಮರಗಳನ್ನು ಸಂವೇದನಾಶೀಲತೆಯಿಂದ ಕಾಣುವಂತೆ ಅರಿವನ್ನು ಮೂಡಿಸುವುದೂ ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವಂತಹ ಸಂವಾದಕ್ಕೆ ಅವರನ್ನು ತೊಡಗಿಸುವುದೂ ಒಂದು ಗುರಿಯಾಗಿದ್ದಿತು. ತರಗತಿ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲೂ ಮತ್ತು ಭಾಷಾ ತರಗತಿಯಲ್ಲೂ ಚಟುವಟಿಕೆ ಆಧಾರಿತ ಕಲಿಕಾ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಮಕ್ಕಳು ಕೊನೆಗೂ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ನಾನು ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದೆ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ಪದಗಳೊಂದಿಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ ವಾಕ್ಯಗಳ ರಚನೆಯನ್ನು

ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಯೋಜನೆ ರಚಿಸುವಾಗ ಪರಿಸರ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ - ಈ ಎರಡರ ಕಲಕಾ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನೂ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಗಮನದಲ್ಲಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅದನ್ನು ಮತ್ತು ಹತ್ತಿರವೆನಿಸಲು ತರಗತಿಯನ್ನು ಒಂದು ಮರದ ಬುಡದಲ್ಲೆಯೇ ಮಾಡಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆವು. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳೇ ದಿನಂಪ್ರತಿ ನೀರೂಡಿಸಿ ಕಾಪಿಡುವ ಹಲವಾರು ಬೇವಿನ ಮರಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಬಾರ್ಮೆರ್ ನ ಆ ಸುಡುಬೇಸಿಗೆಯು ನಮ್ಮನ್ನು ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ತರಗತಿ ಕೊಠಡಿಯ ಹೊರಗೆ ಹೋಗದಂತೆ ತಡೆಯಿತು.

ಯೋಜನೆಯ ಜಾರಿ

ಅಂತರ್ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಇದು ನನ್ನ ಮೊದಲ ಪ್ರಯತ್ನವಾದ್ದರಿಂದ ಮರಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಅವಧಿಯನ್ನು ಹಲವು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಲಕಾ ವಿಧಾನಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಎರಡು ದಿನಗಳ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನಾಗಿ ವಿನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ್ದೆ.

ಮೊದಲನೆಯ ದಿನ: ಮರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುವುದು

ಶಿಕ್ಷಕನಾಗಿ ನನ್ನ ದೊಡ್ಡ ಕಲಕೆ ಎಂದರೆ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು 'ಮಾತು' ಆದಷ್ಟೂ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಇದು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅವರ ಚಿಂತನೆಗಳು ಮತ್ತು ಎಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಆಸ್ಪದ ನೀಡುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ವಿಷಯದ ಬಗೆಗಿನ ಅವರ ತಿಳುವಳಿಕೆಗೆ ತಮ್ಮ ಮಾಲಕತ್ವವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಅವರು ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಆಪ್ತರಾಗಬಲ್ಲರು. ಹಾಗಾಗಿ ಅವರ ದೈನಂದಿನ ಬದುಕಿನ ಭಾಗವಾಗಿ ಮರಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳು ಹೇಗೆ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾತನಾಡಲು ತೊಡಗಿದೆವು. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಲಾಯಿತು:

ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಜನರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಮನೆಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಮರಗಳಿವೆ?

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ: ಹೆಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಮರಗಳಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಅವು ಯಾವ ಮರಗಳು?

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ: ಬೇವು, ಮುಳ್ಳುಮುಂಬಾಳ (ರೋಹಿಡ) ಅಥವಾ ಕಿರುಬನ್ನಿ (ಖೇಜು) (ಬಾರ್ಮೆರ್ ನಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ಮರಗಳಿವು)

ನಮಗೆ ಮರಗಳು ಏಕೆ ಬೇಕು?

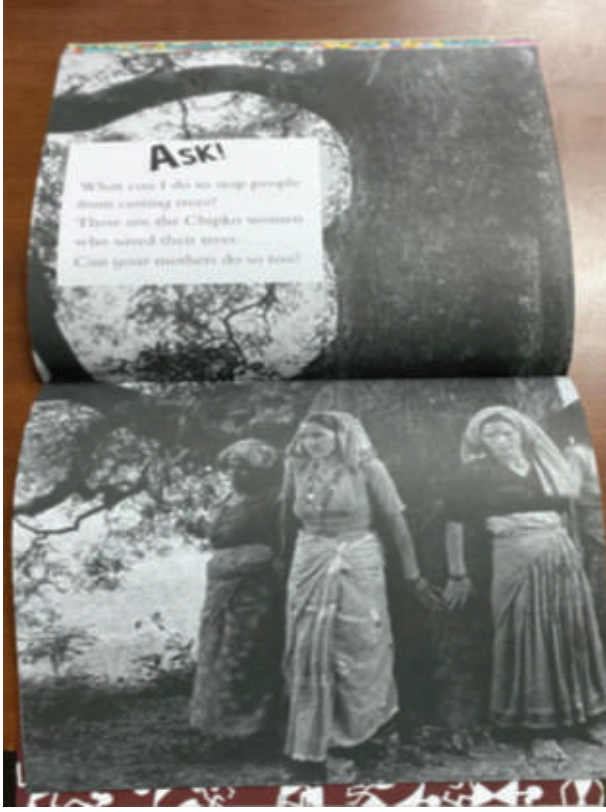
ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ: ಮರಗಳು ನಮಗೆ ನೆರಳು, ಆವ್ಲಜನಕ, ಉರುವಲು ಮತ್ತು ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ; ನಾವು ಅವುಗಳ ಕೆಳಗೆ ಆಳ

ಚಿತ್ರ 1. ಮರದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಮೀನು

ಆಡಬಹುದು. ಈ ಸಣ್ಣ ಚಟುವಟಿಕೆಯು ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಹೊಂದಿಸಲು ಹಾಗೂ ಅವರ ತಕ್ಷಣದ ಬದುಕಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಾಗುವಂತೆ ಮರಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಮಕ್ಕಳು ಗುರುತಿಸಿದ್ದನ್ನು ಗಮನಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿತು.

ಚಿತ್ರದ ಓದು : ಚಿತ್ರಗಳೊಂದಿಗೆ ಓದುವುದು ಮತ್ತು ಮಾತನಾಡುವುದು ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತೊಂದು ಸೃಜನಾತ್ಮಕ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಅವರ ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಕಲೆಯು ಅನಂತವಾದದ್ದು ಎನ್ನುವುದನ್ನೂ ವಿಶದಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಆರಂಭದ ಸಂವಾದದ ನಂತರ ಮುಂದುವರೆದು ಕೆ. ಕೆ. ಬೆನ್ನಿ ಅವರ 'ಎ ಟ್ರೀ' (A Tree) ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದಿದೆವು. ಆ ಪುಸ್ತಕವು ಒಂದೊಂದು ಪುಟದಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಸಾಲು ಬರಹವಿರುವ ಚಿತ್ರ ಪುಸ್ತಕವಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರ 2. ಚಿಪ್ಕೊ ಚಳುವಳಿ

ಚಿತ್ರಗಳ ವಿನ್ಯಾಸವಾದ ಓದುವಿಕೆಯನ್ನು ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಮರಗಳ ಅಮೂರ್ತ ಆಕಾರಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ವಿವರಿಸಿದರು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಈ ಪ್ರಯೋಗವು ಬಹಳ ಆಸಕ್ತಿಕರವಾಗಿತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ, ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಅವರ ಅರ್ಥೈಸುವಿಕೆಯು ಒಂದೇ ಆಕಾರವುಳ್ಳ ಚಿತ್ರಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿತ್ತು ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಒಂದು ದೃಜ, ಚಿಟ್ಟೆ, ಮೀನು, ಹೂವು ಇತ್ಯಾದಿ. ಈ ಪುಸ್ತಕವು ಅವರಿಗೊಂದು ಹೊಸ ಅನಾವರಣವನ್ನು ಒದಗಿಸಿತು. ಕೆಲವು ಆಸಕ್ತಿಕರ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳೂ ಹುಟ್ಟಿದವು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಒಂದು ಚಿತ್ರದಲ್ಲ, ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಮೀನುಗಳಿರುವುದು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಗೊಂದಲ ಉಂಟು ಮಾಡಿತು. ಆ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಮರಗಳು ಒಂದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ಅದರಿಂದ ಮೀನುಗಳು ಬದುಕುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕ್ಕೆ ತಲುಪಿದೆವು. ಮುಂದುವರಿದು ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲರುವ ಚಿಪ್ಕೊ ಚಳುವಳಿಯ ಕುರಿತು ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಪರಿಚಯವನ್ನೂ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಚಳುವಳಿ, ಅದರ ಇತಿಹಾಸ ಹಾಗೂ ಅದರ ಪ್ರಸ್ತುತತೆಯ ಕುರಿತು ಹೇಳಲಾಯಿತು.

ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಪದಗಳಿಗೆ ಇಳಿಸುವುದು

ನಾವು ಈಗಾಗಲೇ ಬರೀ ನಕಲು ಮಾಡದೆ ಬರೆಯುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಮೇಲೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವಾದ್ದರಿಂದ, ಮಕ್ಕಳು

ಮರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆ ದಿನ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದನ್ನು ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದೆವು. ಹರಕು ಮುರಕು ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮರಗಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಏನು ಹಾಗೂ ಅನವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಏಕೆ ಕಡಿಯಬಾರದು ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರು ನಾಲ್ಕೈದು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಅದ್ಭುತವೆನಿಸಿತು.

ಎರಡನೆಯ ದಿನ: ಬಣ್ಣದ ಚಿತ್ರ ರಚಿಸೋಣ

ಮಾತನಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಕಥೆ ಓದುವುದರೊಡನೆ ಬಣ್ಣದ ಚಿತ್ರ ರಚಿಸುವುದು ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಸೃಜನಾತ್ಮಕ ಚಟುವಟಿಕೆ. ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಈ ಅವಧಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಾ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಖಾಲಿ ಹಾಳೆಗಳು ಮತ್ತು ಬಣ್ಣವನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಟ್ಟನ್ನು ಬಣ್ಣದಲ್ಲಿದ್ದ ಮರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು ಹೇಳಲಾಯಿತು. ಇದರ ನಂತರ ಅವರು ಬರೆದಿದ್ದ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಓದಿ, ಕರಿಹಲಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬರೆಯಲಾದ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಹಣ್ಣುಗಳು, ತರಕಾರಿಗಳು, ಸೌದೆ ಮುಂತಾದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪ್ರಮುಖ ಪದಗಳನ್ನು ಪುನರುಚ್ಚರಿಸಲಾಯಿತು. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ರಚಿಸಿದ ಚಿತ್ರದ ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಪ್ರಮುಖ ಪದಗಳಿಂದ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಲಾಯಿತು. ಅವರು ರಚಿಸಿದ ವಾಕ್ಯಗಳ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳೆಂದರೆ, ಮರಗಳು ನಮಗೆ ಮಾವು, ಬಾಳೆ ಮತ್ತು ಸೇಬು ಮುಂತಾದ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ; ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಮಣ್ಣಿನ ಒಲೆಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಸೌದೆಯನ್ನು ಮರಗಳು ನೀಡುತ್ತವೆ; ಮರಗಳು ನಮಗೆ ನೆರಳು ನೀಡುತ್ತವೆ; ಮರಗಳಿಂದ ನಮಗೆ ತರಕಾರಿಗಳು ದೊರಕುತ್ತವೆ. ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ನಾವು ಅವತ್ತಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿದೆವು.

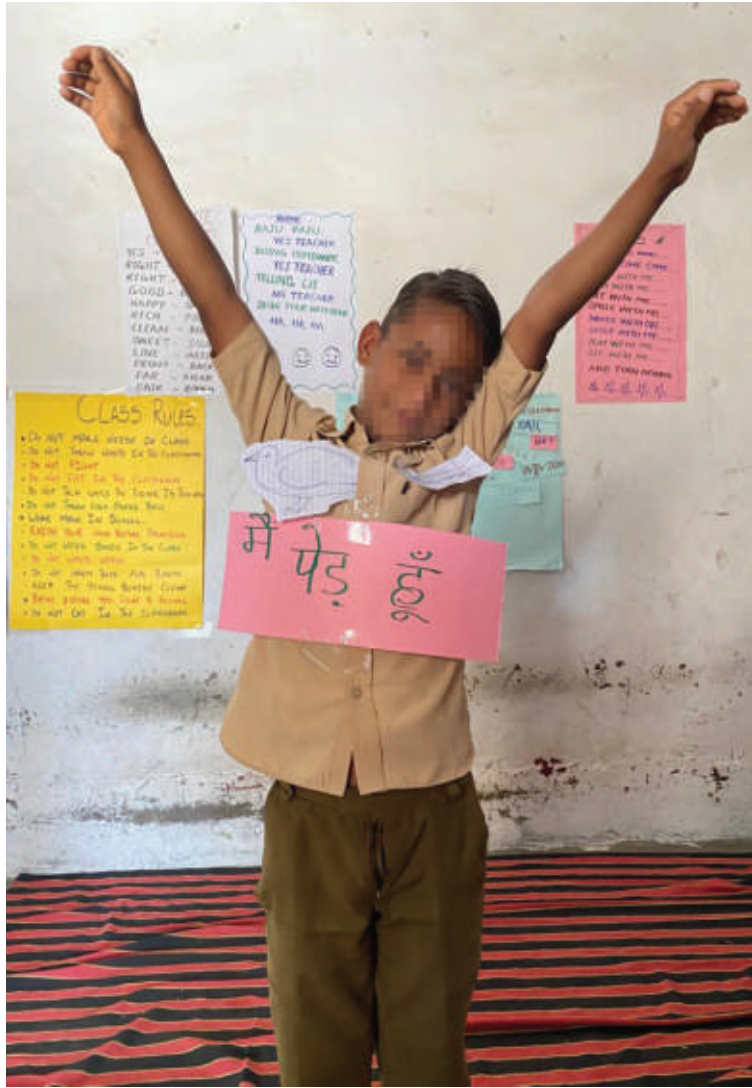

ಚಿತ್ರ 3. ಮಕ್ಕಳು ಹೆಚ್ಚಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಚಿತ್ರ ರಚಿಸಿರುವುದು.

ಈ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಾ ಒಂದು ವಾರದ ನಂತರ ಮಾಡಿನ ಮರ ಮತ್ತು ಹಕ್ಕಿಗಳ ಪಾತ್ರಗಳುಳ್ಳ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ನಾಟಕವನ್ನು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಆಡಲಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿಯೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಗುವು ಮರದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿತು ಪಾಠ ಯೋಜನೆಗೆ ಇದು ಒಂದು ವಾರದ ನಂತರ ಮಾಡಿದ ಒಂದು ಹೊಸ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ವಿಷಯದ ಮೇಲಿನ ಸಂವಾದವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲು ಸಹಾಯಮಾಡಿತು.

ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಇವು ಪರಿಸರದ ಅರಿವಿನೆಡೆಗೆ ತೊಡಗಿಸಲು ಮಾಡಿದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಸಮಗ್ರ ಸಮುಚ್ಚಯವಾಗಿತ್ತು. ಒಂದೇ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹಲವು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಳಪಡಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಪಾಠವು ಆಸಕ್ತಿಕರವಾಗಿಯೂ ಇದ್ದಿತು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳು ಪೂರ್ಣ ಹುಮ್ಮಸ್ಸಿನೊಂದಿಗೆ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದರು. ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರತಿ ಹಂತದಲ್ಲೂ ಅವರಿಗೆ ಏನು ತಿಳಿದಿದೆ ಮತ್ತು ಏನನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದರು ಎನ್ನುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಸಂವಾದ ನಡೆಸಲು ಅವಕಾಶ ದೊರಕಿತು. ಇದು ಸಂವಾದದ ಪ್ರಸ್ತುತತೆಯು

ಉಳಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ಜೊತೆಗೆ ಈ ಯೋಜನೆಯು ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಅಧ್ಯಯನ ಇವೆರಡರ ಕಲಕಾ ಪರಿಣಾಮಗಳ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿತು. ಸೃಜನಾತ್ಮಕ ಯೋಜನೆಯಿಂದ ಪರಿಸರ ಅಧ್ಯಯನದ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಆನಂದದಾಯಕವಾಗಿ ಮಾಡಬಹುದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಈ ಒಂದು ಅವಧಿಯಿಂದ ತಿಳಿದೆನು. ಕೋವಿಡ್ - 19ರ ಎರಡನೆಯ ಅಲೆಯು ಅಪ್ಪಳಿಸಿ ಶಾಲೆಗಳು ಮುಚ್ಚುವಂತೆ ಆಗಿರದಿದ್ದರೆ ಮರಗಳ ವಿವರಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ವಿಧಾನಗಳ ಸುತ್ತ ಮತ್ತಷ್ಟು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ನಾನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ನೀರು, ಮಾಲಸ್ಯ, ಮೊದಲಾದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಸದೃಶ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಬಹುದಿತ್ತು. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರುವ ನಮ್ಮಂತಹವರೆಲ್ಲರೂ ಪರಿಸರ ಅಧ್ಯಯನದಂತಹ ಪ್ರಮುಖ ವಿಷಯವನ್ನು ಮಕ್ಕಳ ಸಂವೇದನೆ, ಸೃಜನಶೀಲತೆ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯ ಗ್ರಹಿಕೆಯನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಯೋಜಿಸಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತರಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ಅನುಭವವು ಸಾಕಷ್ಟು ಪುರಾವೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಕೊನೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ:

i: ಟ್ಯಾಬುಲ ರಸ ಎಂಬುದು ಲ್ಯಾಟನ್ ಪದಗುಚ್ಚ. ಇದನ್ನು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ, ಶುದ್ಧ ಸ್ಥಿತಿ ಎಂದು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಚಿಂತನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಯಾವುದೇ ಅಂತರ್ಗತ ಬೌದ್ಧಿಕ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲದೇ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಜ್ಞಾನವೂ ಅನುಭವ ಅಥವಾ ಗ್ರಹಿಕೆಯಿಂದ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ii: ಎನ್ ಸಿ ಎಫ್: ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಚೌಕಟ್ಟು

ಎನ್ ಇ ಪಿ: ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ 2020

ನಿಸುಣ್ ಭಾರತ: ಅರ್ಥಬದ್ಧವಾಗಿ ಓದುವ ಮತ್ತು ಸಂಖ್ಯಾಜ್ಞಾನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉಪಕ್ರಮ

ಸರಿಯಾ ಅಲಿ ಅವರು ರಾಜಸ್ಥಾನದ ಬಾರ್ಮೆರ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ಅಜೀಂ ಪ್ರೇಮ್‌ಜಿ ಫೌಂಡೇಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿರುವ ಅಜೀಂ ಪ್ರೇಮ್‌ಜಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿಯನ್ನು ಹಾಗೂ ದೆಹಲಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಮಿರಾಂಡಾ ಹೌಸ್‌ನಲ್ಲಿ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಿ.ಎ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಸಾಕ್ಷರತೆಯನ್ನು ಮೀರಿದ ಕಲಿಕೆ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಅತೀವ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವರಾಗಿದ್ದು, ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತಮಗಾಗಿ ತಾವು ಯೋಚಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಹೊಂದಿದವರನ್ನಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳಿಸುವುದೇ ಈ ಕಲ್ಪನೆಯ ಗುರಿಯಾಗಿರಬೇಕು ಎನ್ನುವವರು. ಇವರನ್ನು sariya.ali@azimpremjifoundation.org ಮೂಲಕ ಸಂಪರ್ಕಿಸಬಹುದು.

ಅನುವಾದ: ವಿನಯ ವಿಠಲ್ | ಪರಿಶೀಲನೆ: ಶೈಲಜಾ ಜಿ.ಪಿ.